

Svend Auken, formaður í danska javnaðarflokkinum:

Eg gleði meg at vitja í Føroyum í 1988

Herfyri varð Svend Auken valdur til nýggjan formann í danska javnaðarflokkinum. Eisini tekur hann við sum politiskur framsøgumaður hjá flokkinum eftir Anker Jørgensen. Tað var tí fyrsta veruliga roðu Svend Auken helt sum nýggjur formaður og framsøgumaður hjá danska javnaðarflokkinum, tá hann sum umboð fyri størsta flokkinum á fólkatinginum seinasta hósdag legði fyri í orðaskiftinum um trúntaluna hjá Poul Schlüter, forsætisráðharra.

Aftaná tað drúgva orðaskiftið, har eisini Atli Dam og Óli Breckmann hildu roður á fólkatingi, hittu vit Svend Auken og fingi eitt stutt prát við hann.

Fyrst spurdu vit hann, um útlit eru til, at danska javnaðarflokkurin fer at leggja upp til nýval í næstum!

— Tað er helst eingin ivi um, at tann parlamentariska stöðan nú aftaná fólkatingsvalið er sera ótrygg. Ikki bert er ikki meiriluti fyri tí politikki, sum higartil er førdur, men tað er eisini sera torført at fáa eyga á, hvønn politikk teir fyra stjórnarflokkarnir verða førir fyri at reka og harafturat verður so eisini torført at reka ein politikk, sum kann fáa meiriluta aftanfyri seg í fólkatinginum. Tí kallaði eg stjórnina í dag fyri ein «belasting» fyri fólkastýrið, skilt soleiðis, at henda stöðan ger stjórnina minni egnaða at skipa fyri arbeiðinum í fólkatinginum.

Men vit hava so júst havt fólkatingsval og ein meiriluti í fólkatinginum hevur so vist á Schlüter sum nýggjan stjórnarleiðara, og tí haldi eg ikki tað tænar nekrum endamáli beinanvegin at leggja upp til at fáa eitt nýval. Vit verða noyddir til at

geva nýggja fólkatinginum ein møguleika at sleppa at arbeiða fyrst.

— Hvussu leingi verður so tað?

— Tað veit eg ikki, men tað er væl eingin her, sum trýr, at henda stjórnin fer at kunna sita valskeiðið út. Eg rokni við at vit fáa eitt nýval longu áðrenn valskeiðið er hálvrunnið. Tá eri eg sannførdur um at vit fáa eina nýggja stjórn.

Eg haldi annars, at tað borgarliga samarbeiðið er bæði niðurslitið og uttan nýggjar visionir. Tað virkar sum at tað, sum borgarligu flokkarnir ganga mest uppi, er at halda saman.

— At tit ikki nýskja nýval nú, hevur tað ikki eisini nakað at gera við, at m.a. tú sjálvur sum nývaldur floksformaður vil sleppa at royna teg eitt sindur fyrst sum nýggja andlit floksins?

— Tað er møgult, at okkurt psykologiskt rætt er í tí, men tað er so ikki avgerandi fyri okkum. Vit hava nú havt sama formann í 15 ár, ein sera dugnaligan formann, Anker Jørgensen. Flokkurin hevur so latið nekrum nýggjum fólki leiðsluna og vil flokkurin uttan iva hava, at hesi sleppa at visa andlit og gera sínar royndir, áðrenn vit nú bráðliga leypa út í eitt nýval og kanska serliga, tá útlit til at fáa eitt annað fleirtal júst nú ikki er tað besta.

Men fer tað at visa seg at møguleiki er fyri at fáa ein nýggjan meiriluta í fólkatinginum og eina nýggja stjórn, so fer ein sjálvandi at royna tann møguleikan, uttan at taka hæddi fyri at vit hava fingið nýggja leiðslu í flokkinum.

Kunnu vit rokna við broytingum í støðutakanini hjá danska javnaðarflokkinum í viðurskiptinum millum Danmark og

Føroyar, nú tit hava fingið nýggja leiðslu?

— Tað er alt ov tidliga at siga nakað um tað nú. Eg kann her upplýsa, at eg havi fingið innbjóðing frá tí føroyska javnaðarflokkinum at vitja í Føroyum komandi ár og slíkari innbjóðing taki eg heldur enn fegin av.

Svend Auken upplýsir annars, at hóast hann ikki sjálvur hevur verið í Føroyum, so eru tað fleiri bond, sum knýta familju hansara og Føroyar saman.

— Kona mín hevur nógv familju í Føroyum og vermma min er sera væl við tykkara mæta listamann William Heinesen. Um hann kann eg stutt siga, at vit øll eru so fegin um henda mann, sum eg sjálvur meti sum tann mest týðningarmikla rithøvund, ið skrivur á donskum.

Eg gleði meg so avgjort at fáa høvi at hitta slík fólk sum hann og annars at mæta fólki frá føroysku arbeiðararørsluni. Hvat viðvikur spurningum so sum undirgrund og onnur mál, sum Atli Dam so væl hevur reist her á fólkatingi í dag, fari eg at biða at úttala meg umi enn eina tíð.

Annars lurtaði eg við áhuga eftir roðuni, sum Atli Dam helt. Serliga hefti eg meg í tað hann segði um okkara demokratisku tradítión mótevís Føroyum og haldi eg tað var rætt hann fór fram.

Sjálvandi mugu vit, tá talan er um føroysk viðurskipti, í andanum á ríkisfelagsskapinum leggja stóran dent á, hvat tað einstaka fólkið, og eg rokni føroyingar at vera eitt fólk og eina tjóð sum tað donsku, heldur um egnu viðurskipti síni. Tað er so avgjort eingin neokolonisma ella nakað líkandi í støðutakanini hjá tí danska javnaðarflokkinum.

um viðvikjandi Føroyum.

— Eg kann annars siga, at eg eri sera fegin um at føroyski javnaðarflokkurin aftur er umboðaður á fólkatingi. Vit hava nevniliga ikki hoyrt nógv til sambandsflokkin hesi seinastu fyra árin. Harafturimóti hava vit hoyrt nógv til umboðið hjá fólkaflokkinum. Eg vóni, at Jákup Lindenskov, sum nú kemur at umboða føroyska javnaðarflokkinn, kann vera við til at endurreisa tað góða umdømi hjá føroyingum millum okkum danir.

— Meinar tú harvið, at Óli Breckmann á fólkatingi hevur verið við til at oyðileggja góða umdømi hjá føroyingum?

— Nei, tað skal meira enn hansara talur til fyri at oyðileggja góðu viðurskiptini millum føroyingar og danir. Men hansara virksemi her á fólkatingi hevur so ikki gagnað hesum viðurskiptum.

Óli Breckmann, haldi eg, er so ekstremt høgravendur í sínum uttanríkis-

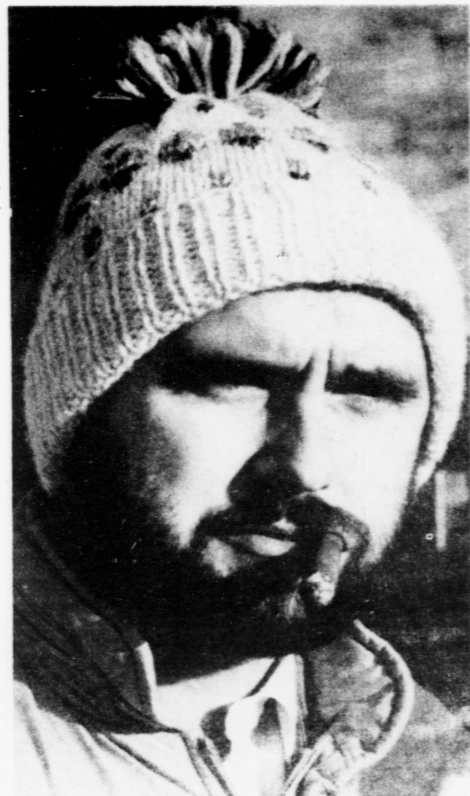
politisku sjónarmiðum, at sjálv teir mest reaktioneru her í Danmark hava torført við at taka undir við hansara sjónarmiðum.

— Hvat helt tú um talu hansara í dag?

— Eg uppfataði hana sum eina sera lagna upplæggning í danskan politikk frá einum flokki, sum prinsipielt ikki vil hava nakað við ríkisfelagsskapin at gera. M.a. heitti Óli Breckmann á forsætisráðharran at venda aftur til høgrahugsunarhátin, sum var galdandi undir Estrup fyri 100 árum síðani. Tilíkt talar fyri seg.

Í samband við, at Óli Breckmann heitti á Poul Schlüter um at minnst Estrup, sum stýrdi í 10 ár uttanum ríkisstáðin, segði Atli Dam í roðu síni á Fólkatingi, at hóast hann ikki kendi seg so stinnan í søgu, helt hann seg minnst, at kongurin tá, Christian tann niggjundi, segði seg at hava svørt við «at skilles fra Estrup og heltegarden», tá Danmark aftur gjørdist demokrati í 1901 (systemsiftið), og legði Atli Dam afturat, at hann vónaði ikki, at samanberingin við Schlüter og Estrup merkti at vit høvdu eina stjórn, sum livdi 100 ár aftur í tíðina.

jan-

Óli Breckmann tosaði mest um uttanríkispolitiskar spurningar í roðu síni á Fólkatingi. Svend Auken heldur, at Óli Breckmann er so ekstremt høgravendur, at sjálvt teir mest reaktioneru í Danmark taka ikki undir við honum.